

تابي نھايت

ويژه پسران (هفتم و هشتم)

طرح ملی تشریف / تا بی نهایت

طرح درس تا بی نهایت

تنظیم: کارگروه تولید محتوای طرح ملی تشریف

ناشر: انتشارات کلمه طیبه بقیه الله (عج)

صفحه آرا و طراح جلد: حسن اناری

پاییز ۱۴۰۲

نشانی: تهران خیابان شریعتی کم بهشت یکم پلاک ۲۵

تلفن تماس: ۲۲۸۷۵۲۶۴_۰۲۱

تارنما:

www.Dasmii.ir

نشانی صفحات مجازی:

@Dasmi_org

@tarhetasharof

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

طرح درس تا بی نهایت

ویژه پسران (هفتم و هشتم)

چرایی

با توجه به اینکه رکن اصلی و اساسی تربیت بلاخص تربیت اسلامی نوجوان (بلکه هر انسانی) پرورش عقلانیت و قوه تعقل میباشد لازم است به آن از منظری جدی و اساسی پرداخت، عقلانیت نقطه عطف و کلیدی تربیت است که اگر حاصل شود شخص دیگر به مربی بیرونی نیاز دائم یا اکثری نخواهد داشت بلکه خود، مربی خویشتن خواهد شد زیرا با این قوه تمامی نیازها و استعدادها و توانایی های خویش را می یابد و باز به وسیله همین عقل این نیاز ها را به بهترین وجه مدیریت خواهد کرد.

اما نکته مهم تر چگونگی پرورش عقل و عقلانیت در انسان است که این نیز طبق آیات و روایات وارده بر دو رکن استوار است: آیات انفسی(انسان شناسی) آیات آفاقی(هستی شناسی). که ما در این طرح درس ندای هستی به رکن هستی شناسی از منظر قرآن و روایات و مباحث علمی روز میپردازیم و بدین ترتیب به یکی از لوازم مهم بارور شدن عقلانیت شخص بطور جامع و کامل توجه شده.

تذکر: میزان اثرگذاری مباحث مطرح شده بسته به نحوه ارائه مربی و خلاقیت وی متفاوت خواهد بود و آنچه از مباحث مطرح شده مهمتر است جمع بندی و نتیجه گیری کامل مربی از هر درس می باشد.

گام به گام اجراء

طرح درس ندای هستی از چهار بخش تشکیل شده که تفصیل و تعداد جلسات مورد نیاز جهت اجرای آن بیان می گردد:

- ۱_ آفرینش پرندگان : دو تا سه جلسه
- ۲_ آفرینش حیوانات : یک جلسه
- ۳_ آفرینش زنبور : دو تا سه جلسه
- ۴_ آفرینش شتر : سه تا چهار جلسه

روش طرح سوال

یکی از بهترین شیوه های آموزشی طرح سوال در ذهن متربیان است سؤال نقطه ای آغاز تفکر است سوال و پرسش از روش های مفید و کاربردی قرآن کریم است که به هدف دستیابی به عمق معارف در آیات استفاده شده است چراکه سوال ذهن متربی را با چالش مواجه می کند و سبب ایجاد انگیزه و علاقه به تحقیق و تفکر در او میشود طرح سوال یکی از روش های مناسب برای ایجاد انگیزه و تحریک متربیان برای مشارکت فعال است یک مربی باید از این روش در جهت دستیابی به اهداف تربیتی و انتقال اطلاعات مورد نیاز به متربی آن استفاده کند از طرفی متربیان هم بر بیان مطالب تشویق می شوند.

در این روش مربی تفکرات خود را به متربیان تحمیل نمی کند بلکه مانند آینه ای تفکرات و احساسات آن ها را نشان داده و با اظهار نظرهای منطقی تفکرات آنان را جهت می دهد او مستقیماً به پاسخ ها نمی پردازد بلکه با جهت دهی به تفکرات و گفتگوها و سوالات اجازه می دهد متربیان به نتایج مورد نظر دست یابند مربی باید با طرح سؤال های حساب شده منظم و مرتبط برای دانش آموزان فعالیت های فکری و تحقیقاتی متربیان را جهت دست یابی به موضوع و تحقق ظرفیت های تربیتی هدایت کند و لازم به ذکر است که این سوالها بصورت کامل و جامع آماده شده که بعد از بیان هر بخش و یا در حین اجرای آن قابل بیان برای متربیان و دانش آموزان است.

۱- باند صوتی ۲- ویدئو پروژکتور

وسائل مورد نیاز در زمان اجرا

تذکر: حتماً روز قبل از پخش کلیپ ، ویدئو پروژکتور و باند را امتحان و تست کنید.

آیت قرآن

در ابتدای هر بخش آیه‌ای کلیدی مربوط به موضوع آن بخش آورده شده است در این قسمت که ابتدای جلسه باشد صوت آیه پخش می‌شود (صوت این قسمت از هر درس به صورت مجزا در پوشه پیوستی درس مربوط در قسمت صوتها آماده گردیده است). این قسمت با هدف آشنایی اجمالی و ایجاد زمینه های انس با واژگان قرآن و معانی آن است بنابراین نباید به گونه ای باشد که قرآن آموز خسته و دلزده شود.

مطالب این قسمت توسط خود قرآن آموزان در کلاس خوانده شود و به فراخور زمان و شرایط کلاس با مدیریت مربی شرح و بسط داده شود.

ساخت نشریه

در این جلسه دانش آموزان با آمادگی کامل که از قبل پیدا کرده اند اقدام به ساخت نشریه می‌کنند با نگاه تربیتی این جلسه از مهم‌ترین و پربرترین جلسات برای مربی خواهد بود مربی نقش مدیر و راهنما را خواهد داشت از وظایف مربی میتوان به گروه بندی دانش آموزان هرچند به انتخاب خودشان باشد، انتخاب موضوع، تعیین ملاکها و معیارهای ارزیابی، انگیزه دهی به قرآن آموزان و راهنمایی های دیگر تا جاییکه راه برای خلاقیت باز باشد.

بخش اول: آفرینش پرندگان

در ابتدا میتوان بحث را با پخش کلیپهایی از نحوه پرواز پرندگان آغاز نمود(کلیپ بالهای گسترده، بر فراز آسمان).
کلیپهای دیگر نیز در پیوست موجود است که میتوان با پخش آنها به بحث و گفت و گو پرداخت (مانند کلیپ آبشکاف، شناکردن مرغابی در آب).

پر در پرندگان	
سوال	جواب
فایده‌های پر در پرندگان چیست؟(اسلاید)	پوشش بدن پرندگان- نگهداری تخم و جوجه ها در زیر پرها - پرواز کردن تنظیم دمای بدن - حفاظت از آسیب‌های احتمالی - جلوگیری از خیس شدن بدن - استتار - علامت دادن
چرا بعضی از پرندگان مانند مرغ و خروس قادر به پرواز نیستند؟(آزاد)	درواقع نوع زیست این پرندگان به گونه‌ای است که نیازی به پرواز ندارند به عنوان مثال غذای آنها در روی زمین به راحتی میسر است به خلاف پرندگانی مانند عقاب. همچنین حکمت این تفاوت در این می‌تواند باشد که حیواناتی مثل مرغ و خروس برای آن که دسترسی انسان به آنها آسان باشد قدرت پرواز ندارند
آیا پرندگان همگی می‌توانند هنگام بارندگی پرواز کنند؟ توضیح دهید(آزاد)	پرواز عده‌ای از پرندگان در باران به خاطر آن است که پره‌های آنها چرب بوده و همچنین شکل قرار گرفتن آنها به گونه‌ای است که آب باران در آنها نفوذ نمی‌کند اما عده‌ای از پرندگان ب دلیل عدم این ویژگی قادر به پرواز در باران نیستند (فیلم این قسمت نیز موجود می‌باشد، خیس نشدن پر)

مقایسه هواپیما و موشک با پرنده (اسلاید پنج)

نتایج	هدف/برداشت/سوال
هدف از طرح این بخش این است که هر یک از دانش‌آموزان به قوانین و ظرافت‌ها و پیچیدگی‌های ساختمان یک پرنده برای پرواز موفق و بدون نقص آشنا شوند و به ناتوانی بشری در این راستا پی ببرند (فیلم لذت پرواز، علت پرواز هواپیما).	هدف
- فرود هواپیما در مکان مخصوص (باند) به خلاف فرود پرنده. - مدیریت موقعیت‌ها برای پرواز هواپیما خارج از ساختمان هواپیما است یعنی برج مراقبت باید برای هواپیما تعیین وضعیت نماید به خلاف پرنده. - متنوع بودن شکل پرواز پرندگان به خلاف هواپیما. - قادر بودن به پروازهای طولانی در پرندگان با سوخت بسیار کم بر خلاف هواپیما. - حیات و زاینده‌گی پرنده به خلاف هواپیما. - کپی برداری ساختمان هواپیما از ساختمان پرندگان.	برداشت‌های مقایسه هواپیمای دست‌ساز و موشک با پرنده
پرواز عده‌ای از پرندگان در باران به خاطر آن است که پره‌های آن‌ها چرب بوده و همچنین شکل قرار گرفتن آن‌ها به گونه‌ای است که آب باران در آن‌ها نفوذ نمی‌کند اما عده‌ای از پرندگان ب دلیل عدم این ویژگی قادر به پرواز در باران نیستند (فیلم این قسمت نیز موجود می‌باشد، خیس نشدن پر)	آیا پرندگان همگی می‌توانند هنگام بارندگی پرواز کنند؟ توضیح دهید (آزاد)

پرندگان و نحوه بال زدن آنان

در این جلسه با توجه به این‌که آیه محوری مورد بحث اشاره به دو حالت پرواز پرندگان می‌کند بدین صورت که «صافات» به باز و «یقبضن» به بال‌زدن پشت سرهم پرنده اشاره دارد گفتگوها پیرامون این دو حالت پرندگان است (ضمناً فیلم این دو حالت نیز در پیوست موجود می‌باشد).

سوال	جواب یا راهبرد
(اسلاید ۱۱) با دقت در فیلمی که مشاهده کردید به چه تفاوت‌هایی در پرواز پرندگان دست یافتید؟	در جواب این سوال مربی باید تلاش کند تا ذهن دانش‌آموزان به سمت تفاوت مورد نظر (صافات و یقبضن) سوق پیدا کند علت تفاوت بالا این نکته می‌تواند باشد که برخی پرندگان بدلیل مهاجر بودن و پروازهای طولانی از بال زدن زیاد خسته می‌شوند بنابراین بال زدن آن‌ها از نوع صافات می‌باشد همچنین پرندگان شکاری مثل عقاب یا شاهین به خاطر حفظ آرامش و تمرکز و جلوگیری از ایجاد صدا در هنگام پرواز به سوی شکار پروازشان از نوع صافات است.
(اسلاید ۱۲) چرا پرندگان تخم گذارند؟	پرندگان بچه‌دار نمی‌شوند تا در وقت پرواز سنگین نباشند اگر فرزند در شکم آن‌ها بماند تا قوی شود آن‌چنان که در پستانداران چنین است سنگینی آن‌ها را از برخاستن و پرواز نگاه میدارد.
قسمت پایانی (اسلاید آخر) مربی بعد از اتمام کامل بخش‌ها به گفتگو و سوال و جواب با دانش‌آموزان می‌پردازد تا دانش‌آموزان به خلقت دقیق و هماهنگی غیر قابل خدشه بین اجزای پرنده و کارکرد اصلی آن که پرواز باشد پی ببرند (در این قسمت می‌توان فیلم معجزه پرواز را پخش نمود).	

بخش دوم: آفرینش حیوانات

در این قسمت به بیان اجمالی و معرفی کلی حیوانات پرداخته میشود و آنها را در قالب پنج دسته از منظر قرآن تقسیم میکند.

گفت و گو کنیم	
سوال	جواب
(اسلاید ۸) دو فایده مهم حیوانات را طبق آیه نام ببرید؟	با توجه به مشهود بودن نیاز به گوشت در تامین مواد غذایی بدن، میتوان بیشتر به فواید شیر پرداختشیر و مشتقات آن (خامه، کره، ماست، دوغ، کشک و ...) منبع بسیار خوبی برای تامین پروتئین مورد نیاز بدن است، مصرف روزانه دو لیوان شیر ۵۰ درصد پروتئین مورد نیاز افراد بالغ را تامین میکند. کلسیم موجود در شیر و لبنیات از نرمی استخوان فکندی رشد، خرابی دندان در کودکان و پوکی استخوان در بزرگسالان پیشگیری میکند. شیر غذای اصلی نوزادان را تشکیل میدهد که هنوز توانایی گوارش غذاهای گوناگون را ندارند.
(اسلاید ۸) فایده‌های دیگر حیوانات را چند مورد نام ببرید؟	-سواری -نوشیدن -خوردن -پوشش -انتقال -ساختن خانه و وسیله -لوازمی مانند کیف کفش ...

بخش سوم: کفستی مای آفرینش زنبور

انیمیشن (زنبور زبل، بری زنبوری) داستانی است بسیار جذاب که زندگی زنبورها و فعالیت عسل سازی آن‌ها را بسیار خوب به تصویر کشیده است. قهرمان داستان بچه زنبوری است بنام بری زنبوری که با کنجکاوی خود به بیرون از کندو راه پیدا کرده و متوجه می‌شود که عسل‌های ساخته‌شده آن‌ها در دست انسان‌ها قرار گرفته و انسان‌ها بیشترین سود را از فروش عسل‌ها می‌برند به همین خاطر تصمیم می‌گیرد به دادگاه شکایت کرده و حق جامعه و زنبوران را از انسان‌ها بگیرد. در اثر این پیگیری فعالیت روزانه و پیوسته زنبورها برای ساخت عسل متوقف می‌شود نتیجه این توقف و کاهش فعالیت‌ها به وجود آمدن یک سری اختلالات در نظام زندگی زنبورها و همچنین در نظام هستی به‌ویژه در رویش و تکثیر گل‌ها و گیاهان می‌شود در اثر ایجاد این اختلالات بری زنبوری به‌اشتباه خود پی برده و در صدد اصلاح بر می‌آید این داستان مفید و جذاب به حکمت‌های الهی نهفته در آفرینش زنبور و فعالیت‌هایش و ارتباط آن با نظام هستی می‌پردازد.

انیمیشن بری زنبوره	
سوال	جواب یا راهبرد
ویژگی‌های مثبت بری زنبوری را که در فیلم مشاهده کردید بیان کنید؟	_ روحیه پرسش‌گری (دقیقه شش) _ روحیه محاسبه و سنجش و آینده نگری (دقیقه هفت) _ شجاع و جسور در رسیدن به خواسته‌ها و سوالات (در سرتا سر انیمیشن) _ مؤدب بودن در برخورد با والدین (دقیقه هفت) _ به فکر دیگران بودن (دقیقه سی و یک) _ قبول اشتباه و درصدد برآمدن برای جبران اشتباه (دقیقه پنجاه) _ ناامید نشدن در مواجهه با مشکلات (دقیقه پنجاه و شش)

انیمیشن بری زنبوره (ادامه)	
سوال	جواب یا راهبرد
با تماشای فیلم به چه ویژگی‌های مثبتی در زندگی زنبورها دست یافتید؟	_ پرکاری و خستگی ناپذیری دقیقه هفت عشق و علاقه بکار خودشان (دقیقه هفت). _ پشت همديگر بودن کمک به یکدیگر (سرتاسر انیمیشن).
به راستی چرا در بین زنبورها مانند بری زنبوری وجود ندارد در واقع چرا هیچ‌گاه زنبورها نسبت به کار تکراری خود اعتراضی ندارند؟	پاسخ‌ها باید در نهایت با مدیریت مربی به این نکته برسد که تمام فرایند زندگی زنبور تحت اراده و ربوبیت الهی بود و به گونه‌ای آفریده شده تا در راستای نظام آفرینش کاملاً مطیع و خاضع باشد.
زنبورها با چه انگیزه‌ای دست به ساختن این همه عسل می‌زنند؟	دانش آموزان باید به این نکته پی ببرند که در واقع زنبورها هیچ انگیزه و طلب نفعی از ساخت عسل آن‌هم به این مقدار زیاد ندارند بلکه تمام فعالیت آن‌ها بر اساس غریزه ای است که خداوند در نهاد آن‌ها قرار داده است و این غریزه در راستای هدف نظام آفرینش و هماهنگی با هستی و تماماً در خدمت انسان که اشرف مخلوقات است بکار گرفته می‌شود درحقیقت کل هستی برای انسان و در خدمت انسان آفریده شده است به خلاف انسان که می‌تواند کاملاً مخالف با آن حرکت کند (اشاره اجمالی و در خور فهم مخاطب به اختیار داشتن انسان و جبری و غریزی بودن زندگی موجودات دیگر).
پخش سرود صلوات (اسلاید نه)	

بخش چهارم: آفرینش شتر

آفرینش شتر	
سوال	جواب
چرا از بین چهار آفرینش ذکر شده (شتر آسمان کوه زمین) در آیات هفده تا بیست سوره‌ی غاشیه ابتدا نام شتر آورده شده است؟	مفسران سخنان بسیاری دارند ولی پیداست که روی سخن در مرحله اول به اعراب مکه بود که شتر همه چیز زندگی آن‌ها را تشکیل می‌داد و شب و روز با آن سروکار داشته‌اند.
ویژگی‌های شتر که او را از دیگر حیوانات ممتاز می‌کند؟	_ بعضی از چهارپایان تنها از گوشتشان استفاده می‌شود و بعضی دیگر غالباً از شیرشان بعضی فقط برای سواری استفاده می‌شوند و بعضی برای باربری اما شتر تمام این فایده‌ها در آن جمع است، هم گوشتش قابل جمع است هم شیرش هم از آن برای سواری استفاده میشود. _ نیرومندترین حیوان اهلیست بار زیادی با خود میبرد و هنگام خواب بار زیادی بر او حمل میکنند و او با یک حرکت برمیخیزد درحالی‌که دیگر چهارپایان چنین قدرتی ندارند. _ شتر میتواند روزهای متوالی (یک هفته تا ده روز) تشنه بماند و در مقابل گرسنگی نیز تحمل بسیاری دارد. _ شتر هر روز میتواند مسافت طولانی را طی نماید و از زمینهای صعب العبور و شنزارهایی که هیچ حیوانی قادر به عبور از آنها نیست عبور کند به همین دلیل اعراب آن را کشتی بیابان نام گذاری کردند. _ از نظر تغذیه بسیار کم خرج است و هرگونه خار و خاشاکی را میخورد. _ او در شرائط جوی نامناسب در میان طوفانها که چشم و گوش را کور و کر میکند با وسائل خاصی که خداوند در پلکها گوشها و بینی او آفریده مقاومت میکند و به راه خود ادامه میدهد. _ شتر با تمام قدرتی که دارد از رام ترین حیوانات است بطوریکه کودکی میتواند مهار یک قطار شتر را به دست گرفته و هرجا میخواهد ببرد.

<p>گفتگو کنیم (اسلاید یازده) دانش آموزان پس از مشاهده‌ی فیلم (کشتی بیابان) به گفت‌وگو درباره عنوان‌های زیر می‌پردازند.</p> <p>-کوهان کوهان شتر یک منبع ذخیره سازی چربی است مثل یک یخچال که بیشتر مواد غذایی را در آن نگه‌داری و هر موقع بخواهند از آن استفاده می‌کنند به‌خاطر همین می‌تواند مسیر زیادی را در بیابان‌ها برود یک شتر میان‌سال حدود صد و بیست کیلوگرم چربی در کوهان خود ذخیره می‌کند.</p> <p>-کمر و پوست ویژگی دیگر شتر کمر باریک او است چون شتر مجبور است در زیر تابش مستقیم آفتاب حرکت کند کمر باریک باعث می‌شود که آفتاب کمتری به سطح بدن حیوان بتابد ضمن این‌که چربی و پشم روی کمر آن و همین‌طور پوست روشن شتر مانع نفوذ گرما به پوستش می‌شود.</p> <p>-گردن گردن بلند و قوی شتر چند فایده دارد اول این‌که برای بلند شدن از زمین مخصوصاً وقتی بار سنگینی دارد از گردن خود مثل یک اهرم استفاده می‌کند دوم این‌که به‌خاطر بلندی گردنش می‌تواند ایستاده غذا بخورد و از برگ شاخه‌های بلند درختان استفاده کند.</p> <p>-پای پای شتر مخصوص راه رفتن در بیابان است پای پهن با دو انگشت بزرگ که کف آن پر است از کرک و مو به‌همین خاطر پایش در شن و خاک نرم بیابان فرو نمی‌رود و زمین داغ بیابان پای او را نمی‌سوزاند پوست بعضی از قسمت‌های بدن شتر مثل زیر گردن زانو و آرنج ضخیم‌تر از بقیه بدنش است به این خاطر است که این قسمت‌ها هنگام نشست و برخاست و خوابیدن او بیشتر روی زمین است و کلفتی پوست این قسمت‌ها باعث می‌شود داغی زمین حیوان را اذیت نکند و پوستش زخم شود.</p> <p>-چشم چشم‌های شتر دو پلک دارد یک پلک معمولی و پلکی که مثل توری می‌ماند شتر هنگام گرد و غبار و طوفان آن پلک توری شکلش را می‌بندد تا گرد و غبار داخل چشمش نرود.</p> <p>-گوش گوش شتر دارای منفذ بسیار ریز و پر از مو میباشد که مانع داخل شدن گرد و خاک و شن و ماسه به داخل گوش میشود</p> <p>-لب لب‌های شتر بسیار بزرگ و کلفت است این حالت کمک می‌کند که شتر بتواند خار و خاشاک و گیاهان خشک بیابان را بخورد</p> <p>-بینی سوراخ بینی شتر خیلی تنگ است به‌حدی که می‌تواند آن‌ها را ببندد تا گرد و خاک در بینی‌اش نرود.</p>	<p>ویژگی‌های شتر که او را از دیگر حیوانات ممتاز می‌کند؟(ادامه)</p>
<p>شیر به این علت که حیوانی درنده و اهل شکار است دارای پنجه‌های قوی می‌باشد تا بتواند ب راحتی شکار خود را را بگیرد و آن را دریده و بخورد اما در حیوانات اهلی مانند اسب و الاغ و گوسفند نیازی به پنجه نبود و به‌همین علت آن‌ها دارای سم می‌باشند. به کفش چهارپایان سم می‌گویند برای این‌که کف پای چهارپایان ساییده و زخمی نشود خدا به آن‌ها سم داده است جنس سم حیوانات مانند جنس ناخن انگشتان می‌باشد هم رشد می‌کند و هم درد و احساسی ندارد اگر این سم‌ها نبودند هیچ‌وقت چهارپایان نمی‌توانستند در کوه‌ها و دشت‌ها و جنگل‌ها راه بروند و از شدت ضعف روی زمین می‌افتادند.</p>	<p>(اسلاید ۱۳) در فیلمی که نگاه کردید شکل پای شتر را دیدید و علت آن را متوجه شدید، حالا دقت بیشتری کنید به‌نظر شما چه تفاوت‌هایی بین پاهای شیر اسب و گوسفند وجود دارد؟</p>

پایان